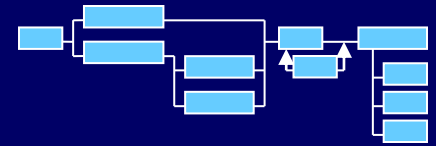

**Pedagogická fakulta
Masarykovy university v Brně
Katedra pedagogiky**

Pedagogická diagnostika

Mgr. Jana Kratochvílová, Ph.D.

Sebepojetí dítěte

Sebepojetí

„Představa jedince o svém já“

„Jeho vlastní obraz o sobě“

Angl. Self-concept

Sebepojetí dítěte

Zahrnuje aspekty

(Čáp, Mareš. Psychologie pro učitele, s. 168-174)

- **Biologické, psychologické, sociální** (moje tělo a somatické vlastnosti – psychické vlastnosti – příslušnost k soc. skupinám)
- **Časové** – jednotu minulého vývoje, přítomného okamžiku a budoucího vývoje
- **Poznávací, emočně-hodnotící, volní** – jaké mám o sobě názory, jak se hodnotím, jak jednám
- **Jednotící moment v mém prožívání událostí a vlivů, které na mě působí** – události mého života a jednotící moment mého vlivu – co já dělám

Sebepojetí dítěte

Poznávací aspekty já, sebepojetí

Jak sám sebe vidím, za koho se považuji.

- **Jaký jsem?** -výčet vlastností tělesných i psychických
- **Co umím, dovedu?** – v kterých činnostech dosahuji dobrých výsledků
- **Kam patřím?**

Sebepojetí dítěte

Emočně-hodnotící aspekty já – sebehodnocení

- **Závisí na tom, jak jedince hodnotí druzí a jak ho hodnotí skupiny, kam patří.**

Rogers: „Člověk naléhavě potřebuje, aby druzí měli k němu kladný vztah a aby si na podkladě toho sebe samého vážil.“

Sebepojetí dítěte

Volní, konativní, činnostní aspekty

- Jak směřuji k cílům
- Co dělám pro to, abych se přiblížil k ideálnímu já
- O co usiluji
- Jak zdolávám překážky

Sebepojetí dítěte

Dimenze sebepojetí

- **Reálné já – skutečný obsah sebepojetí**
- **Vnímané já - „já jsem především“ (formuje se pod vlivem zrcadlového já., vyjadřuje názory jedince na to, jak ho vidí druzí**
- **Ideální já – „jaký bych chtěl být, jak se chovat, prožívat, jaké vlastnosti mít, kým se stát...“
Pozor na rozdíl mezi reálným a ideálním já!**
- **Prezentované já – „jak se předvádím druhým, jak se chci jevit před ostatními“**

Sebepojetí dítěte

Význam sebepojetí

- Působí při rozhodování, ve **volbě** mezi možnostmi, mezi různými cíli, činnostmi...
- **Kontroluje** a **řídí** činnost z hlediska cílů a hodnotových orientací

Sebepojetí dítěte

Diagnostika sebepojetí

Posuzujeme jeho zralost a dimenzi.

1) Obsahová analýza prací žáků

- Písemné práce „Kdo jsem já?“, „Kým bych chtěl být?“, „Můj vzor“, „Jak mě vidí ostatní“
- Grafické práce – „jak se vidím?“, „já v barvách“

Sebepojetí dítěte

2) Metoda sémantického diferenciálu (Osgood, 1957)

Příklad sémantického diferenciálu:

Já

slabý	- - - - -	silný
šikovní	- - - - -	nešikovní
šťastný	- - - - -	nešťastný
optimista	- - - - -	pesimista
náladový	- - - - -	vyrovnaný
oblíbený	- - - - -	neoblíbený
spolehlivý	- - - - -	nespolehlivý

(více v literatuře Smékal, 1989)

Sebepojetí dítěte

3) Rosenbergova škála sebehodnocení (Čačka, 1997)

- *Mám přinejmenším stejné důvody k pocit'ování vlastní důstojnosti jako většina ostatních. – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – Občas jasně pocit'uji svoji neužitečnost až bezvýznamnost.*
- *Myslím, že má řadu dobrých vlastností. – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – Zdá se mi, že nemohu být u sebe na nic zvlášt' hrdý.*
- *Myslím, že dokážu udělat mnohé věci dokonce lépe než ostatní. – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – Někdy si myslím, že jsem naprosto neschopný.*
- *Mám k sobě poměrně dobrý vztah. – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – Chtěl bych si sám sebe více vážit.*
- *Jsem s tím, čeho jsem již v životě dosáhl, vcelku spokojený. – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – Jsem vždy náchylný považovat se za neúspěšného člověka.*

- 1 - úplný souhlas
- 2 - spíše souhlas
- 3 - mezi příklonem a odmítnutím
- 4 - spíše nesouhlas
- 5 - naprostý nesouhlas

Sebepojetí dítěte

4) Dotazníky

- osobní autonomie
- vlastní konstrukce

5) Rozhovory s žáky

